

אנה אחמטובה

מרוסית: ריטה קוגן

אגדה על נסיך אפל עיניים

הַלְלוּיָהּ לְכָאֵב בְּלֵהוּת!
מת הנסיך שְׁעִינְיוֹ אֶפְלוֹת.

עָרַב סְתוּי, אֲדַמְדֵם וּמְחַנְק
שָׁב בְּעֵלֵי מִן הַצִּיד וְהַמְתִּיק:

”מִמָּסַע צִיד הֵם הֵבִיאוּ אוֹתוֹ.
בֵּין אֵילָנוֹת הוּא מֵצֵא אֶת מוֹתוֹ.

צַר עַל אִשְׁתּוֹ. עֲנָגָה, צְעִירָה.
עַת שְׁשֻׁמְעָה, הַאֲפִיר שְׁעִירָה.”

אֶת מְקַטְרְתּוֹ הוּא נִטֵּל מִן הָאֶץ
וּלְמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל לִילָה הַלָּךְ.
אֶעִיר אֶת בְּתִי, כְּמוֹ בְּכֹל הַלֵּילוֹת.
אֲבִיט בְּעֵינֶיהָ הָאֶפְלוֹת.

וּבַחֲלוֹן הַעֲצִים נוֹהֲמִים:
”הַלָּךְ נָסִיכְךָ לְמִנְחַחַת עוֹלָמִים.”

1910

אנה אחמטובה (1889-1966) - מגדולות משוררות רוסיה של המאה העשרים. חברה לחוג האקמאיסטים בראשותו של ניקולא גומילוב שהיה לבעלה. שירתה של אחמטובה זכתה בתהילה רבה, והיא עוסקת בנושאים מגוונים - זמן וזיכרון, גורלה של אשה יוצרת, ואף קורות העם הרוסי. כתיבתה משלבת פשטות עם ברק לשוני, מדויקת במשקל ובמקצב, פיוטית אף כי לא נעדר ממנה סרקוזם עדין. לאחר שנעצר גומילוב ונרצח, אף שכבר לא היה בעלה, נאלצה לחדול מכתיבה ועסקה בתרגום לפרנסתה; ובכל זאת נפלה קורבן למסע הטיהורים של ז'דנוב, נחשבה אלמנט בורגני ושירתה הוחרמה באשמת נשיאת מוטיב דתי. אחמטובה, ששלושת בעליה נרצחו, גורשה מאיגוד הסופרים וזכתה לרהביליטציה רק לאחר מות סטלין ב-1953. אז שבו ספריה והודפסו והיא זכתה לתהילה שהיתה ראויה לה. שתיים מיצירותיה הידועות הן "פואמה ללא גיבור" ו"תפילת אשכבה" מתארות את ימי הטיהורים של סטלין.

שיר הפגישה האחרונה

לְבָבִי בִּי קָפָא חֶסֶר יִשְׁע,
אֲךְ נִשְׂאוּ צְעָדֵי לְלֹא עַל.
יָד יָמִין נֶעֱטְפָה לְלֹא פֶשֶׁר
בְּכִסְיָה הַפּוֹכָה שֶׁל יָד שְׂמָאל.

וּבְדִיתִי לִי עוֹד וְעוֹד גֶּרֶם
מִמְרָגוֹת - הֵן שְׁלוֹשׁ, יִלְדָתִי.
אֲדָרִים רַחֲשׁוּ סֵתוֹ וְחָרָם
וּבְקִשְׁתִּי: "תִּמְוֹתַי אֶתִּי.

גוֹרְלִי בִּי שִׁיטָה וּנְצַחְתִּי -
גוֹרְלִי מִרְ שֶׁל יְאוֹשׁ וּבְכָא.
”אֲוֹבִי, אֲוֹבִי” - הַזְדַּעְקָתִי -
”רַק הַרְשָׁה לִי לָמוֹת לְצַדֵּךְ.”

זֶהוּ שִׁיר הַפְּגִישָׁה הַחֹתֶמֶת.
מוֹל עֵינֵי בֵּית אֶפֶל לְלֹא אִישׁ.
לְצַדָּה שֶׁל מְטָה מִיִּתְמָת
נֶר הוֹלֵק - כֹּה צָהָב וְאֲדִישׁ.

1911

למדתי לחיות פשוט וקל

לְמַדְתִּי לַחֲיוֹת פְּשוֹט וְקַל,
לְשֵׂאת תְּפִלָּה לְאֵל וּלְרַקִּיעַ,
וּלְשׁוֹטֵט שְׁעוֹת לְלֹא עֲמַל,
וְחִרְדָּה עוֹדְפֶת לְהַכְנִיעַ.

כְּשֶׁעָשָׂב בְּרוּחַשׁ בְּגֵאוֹת,
אֲדָם-צָהָב נִתְּלָה אֶשְׁכּוֹל פְּרִי יַעַר,
אֶכְתֵּב שִׁירָה שְׂמִיחָה עַל תְּהִיּוֹת,
וְעַל קִיּוֹם נְטוּל כָּאֵב וְצַעַר.

אֲשׁוּב הַבֵּינָתָה. יִלְקַק יָדֵי
חֲתוּל נְעִים פְּרוּהָ, וְאִזּוּ יִנְהָם.
וְאוֹר יֵצֵת, חֲזָק וּמְיָדֵי
בְּמִנְסָרָה שְׂקִטָּה עַל שִׁפְתַּת אָגָם.

קְרִיאָה שֶׁל חֲסִידָה עַל גַּג בֵּיתִי
אֲךְ לְעֵתִים תִּפְרֹךְ אֶת הַדְּמָמָה.
וְאָם תִּקְיֵשׁ אִי פַעַם עַל דְּלָתִי,
נִדְמָה לִּי, כִּי אֶפְלוּ לֹא אֶשְׁמַע.

1912

כאן כולנו סובאים ופרוצות

אורח

אה כן, זה שוב אתה

כאן כלנו סובאים ופרוצות
ולא טוב לנו שבת גם יחד.
על הקיר פרפרים ונוצות
מתאווים לענן חסרי נחת.

הכל רגיל, כמו אז, כמו תמול-ששום,
ושלג – מסתחרר ותזויתי.
אני לא התחדשתי כלל היום,
אך גבר בא הלילה אל ביתי.

אה כן, זה שוב אתה. לא נער מאהב,
כי איש נוקם, כואב, קשה ומאכזב.
נכנסת אל ביתי, מביט בי בקרפה.
נפשי בבהלה של שקט טרום סופה.

בין שפתיך – מקטרת שחרה.
העשן מתענות בשולים.
חצאית לי קצרה וצרה –
להראות, כי רזיתי כפלים.

אותו שאלתי: "מהו רצונך?"
– "אתך בגיהנם להתראות."
צחקתי – "הזהר בלשונך,
"משאלותיך מבשרות רעות."

דורש לדעת, מה אני לך עוללתי,
שלאהבתה, לקרבתך פללתי.
בגדתי בך. אלו תוכל לחדל
לומר זאת שוב ושוב, אך אין אתה יכול.

הפתחים חסומים כאן תמיד.
מה בחוץ: כפור? סופה משתוללת?
שתי עיניך דומות להפליא
לעיני חתולה מבהלת.

ואת ידו האצילית הרים,
בפרח דל נגע – עצל, חושק.
"ספרי לי איך נשקו אותך גברים,
ספרי איך את אוהבת לנשק."

כך מדבר נרצח, טורף את שנת רוצח.
כך מות בעצמו אורב לגוף קודח.
תסלח לי. גם האל למד מהי סליחה.
גופי שרוי כעת בעצב, דעיכה.

מועקה, מועקה על לבי –
מבשרת את בוא הגרדום,
וההיא, שרוקרת מולי,
עוד תגיע לגיהנם.

ואת עיניו האפלות קבע
על פני טבעת שעל אצבעי,
ואת פניו לרגע לא ענה,
אך פעס מר במבטו החביא.

אבל רוחי חפשית, שלווה ומתכוננת.
בזכרוני אספיד גנה חרפית צוננת,
מדבר אפל ורל מתחת לרגלים.
האדמה אתה המתיקה לי כפלים.

1913

אני יודעת – כל אשרו גלום
בידיעה של להט ושל סוד –
ממני הוא אינו רוצה מאום,
ואין דבר שאסרב לו עוה.

1916

1914

אבן

כמו אבן לבנה שקועה במי באר,
בי זכרון אחד שוכן ולא נרגע.
אותו איני יודעת למחק או לבער.
הוא סבל וקלון, הוא אשר וערגה.

נדמה, כי כל אחד שמבטו יתן
עמק אל תוך עיני יראה הזכרון.
ועצב יעטף אותו מביט מסכן,
כמות שהאזין לבשורות אסון.

אני יודעת, כי אלים הפכו בריות
לחפצים, מבלי לשלל התודעה.
כדי לנצח לעד תנוגות ותהיות
הפכתי לי אותך לזכרון גרידא.

1916

מתוך פואמה ללא גיבור (הקדשה)

נירותי אלו, על כן רושמת
על גב דפי הטיוטה שלך.
מלה זרה נגלית ומתגשמת –
פתית שלג שנמס על יד לחה
בהתמסרות תמימה, לא מתמממת.

1940